

Boekrecensie

DE BALKAN IS GEEN OORLOG WAARD

Opnieuw ontstaan er donkere wolken tussen Oost en West. We schrijven 2014, honderd jaar na de oercatastrofe van de twintigste eeuw, de Eerste Wereldoorlog. In het vizier van het westerse denken tekent zich af de homo sowjeticus, die de les gelezen krijgt door de homo economicus. En een Rusland dat angstvallig zijn identiteit beschermt.

Het is een verademing om in het boek van Ton Jansen een revalidatie van Raspoetin te lezen, de boer en starets, een homo religiosus, die een merkwaardige rol speelde aan het keizerlijke hof in Rusland aan het begin van de twintigste eeuw. En die verguisd en gehaat en vermoord werd.

Ton Jansen beschrijft de spelers in een weergaloos drama aan het keizerlijke hof: de politieke situatie van bezittende klasse en de dreigende revolutie, de zwakke keizerlijke familie, de intriges van het hof en de regering, de russisch-orthodoxe kerk en last but not least de buitenlandse machthebbers uit Frankrijk en Engeland.

Raspoetin (1869-1916) had door de kracht van zijn gebed de inwendige bloedingen van de tsarewits, de zoon van de tsaar, laten ophouden. Hij was vertrouweling geworden van de tsarina. Hij had het gewaagd de tsaar te weerhouden van een oorlog om de Balkan.

Hij had een schrikwekkend visioen over de toekomst van Rusland. En een grote liefde voor het volk, dat zou moeten lijden door de oorlog. Raspoetin stond vreselijk in de weg, hij was tegen de oorlog. In een telegram aan de tsaar, verzonden uit het verre Siberië, terwijl hij aan de verwondingen van de moordaanslag van 12 juli 1914 aan het genezen was, maant Raspoetin de tsaar:

“Beste vriend. Ik zeg het nog eens: er hangt een dreigende wolk boven Rusland, rampspoed, veel leed, duisternis en geen lichtpuntje, een onmetelijke zee van tranen en bloed. Wat zal ik zeggen, woorden schieten tekort, een onbeschrijfelijke verschrikking... Jij bent de tsaar, de vader van het volk, laat dwazen niet zegenen en zichzelf en het volk te gronde richten...”

Een angstaanjagend juiste voorspelling die niet lang daarna

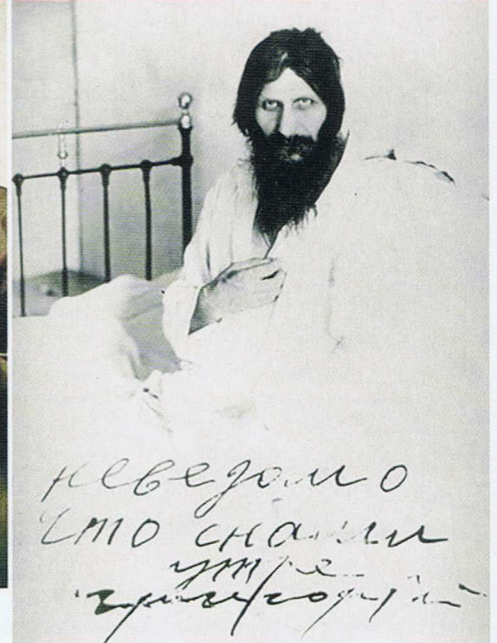
'DE BALKAN IS GEEN OORLOG WAARD!'

Raspoetin, Rusland en de Eerste Wereldoorlog

De moordaanslag van 12 juli 1914

PALLADION

werkelijkheid zou worden, niet alleen door de Eerste Wereldoorlog, maar ook door de bolsjewistische terreur, die Rusland 72 jaar in zijn greep zou houden. Zo Ton Jansen. Ook de schuldvraag van Duitsland aan WO I en de vroegtijdige mobilisatie van het Russische leger worden gedocumenteerd geschilderd. Het boek van Ton Jansen is een welkome aanvulling op het eveneens zeer goed gedocumenteerde boek van Markus Osterrieder (over het nationaliteitsvraagstuk en de verdeling van Europa rond 1914).

Raspoetin werd uitgeschakeld op het moment van besluitvorming tot oorlog. Volgens Rudolf Steiner was Raspoetin de drager van de Russische volksziel. Wel moet volgens Steiner de ratio in de diplomatie en de politiek uiteindelijk de hoofdrol spelen, gezien het self-fulfilling karakter van geestelijke beelden en visioenen over de afloop van gebeurtenissen.

In dit boek vind je een stuk geschiedenis dat je diep kan raken en dat hoort bij de bezinning op de oercatastrofe van WO I. Een bezinning die gelukkig steeds meer plaatsvindt.

Frank Storm

Ton Jansen, *De Balkan is geen oorlog waard*. 144 pagina's, € 14,90, uitgeverij Palladion